

ZWANENZANG

Peter Robinson

A.W. Bruna Uitgevers, Utrecht

1

Om dertien minuten voor drie in de ochtend tilde de agent in uniform het lint op en gebaarde dat inspecteur Banks door de poort naar binnen kon rijden.

Tijdens de rit over het hobbelige erf dansten Banks' koplampen over het tafereel tot hij de auto stilzette. Links van hem stond een groot, plomp huis met dikke kalkstenen muren en een bemost dak van flagstones. Achter de ramen op zowel de eerste verdieping als de begane grond brandde licht. Rechts van hem schermde een hoge stenen muur een groep bomen af die verspreid over de helling van het dal naar boven groeiden tot ze door het donker werden opgeslokt. Recht voor hem stond de schuur.

Een aantal agenten stond op een kluitje bij de openstaande deuren waarachter zich een bal van licht bewoog. Ze hadden wel iets weg van een groep acteurs in een sciencefictionfilm uit de jaren vijftig die verwonderd naar een ruimteschip of buitenaards wezen stond te staren.

Toen Banks bij hen aankwam, weken ze zwijgend uiteen om hem door te laten. Bij het naar binnen gaan zag hij een jonge agent tegen de buitenmuur leunen en braaksel op zijn maatje 47 sproeien. Het tafereel binnen deed denken aan een filmdecor.

Peter Darby, de politiefotograaf, was al druk in de weer met het maken van video-opnames en de lichtbron zat boven op zijn camera bevestigd. De lichtstraal gleed over de wanden en creëerde een spookachtig spel van schaduwen en onverwachte, duizeligmakende lichtvlekken. Het enige wat er nog aan ontbrak, dacht Banks, was iemand die 'Actie!' schreeuwde, waarna het gebouw zich plotseling zou vullen met geluid en beweging.

Maar hoe hard er ook geschreeuwd zou worden, het zou geen nieuw leven blazen in de groteske gedaante op de vloer waar de jonge politiearts, dokter Burns, met een zwart opschriftboekje in de hand en een grauwwit gezicht op zijn hurken naast zat.

In eerste instantie deed de houding van het lichaam Banks denken aan een

parodie op een moslimgebed: een knielende man, vanaf zijn middel naar voren gebogen met zijn armen uitgestrekt voor zich, zijn billen in de lucht en zijn voorhoofd tegen de grond gedrukt, misschien wel met zijn gezicht naar Mekka toe. Zijn vuisten lagen gebald in het stof en toen Darby's licht erop viel, ving Banks de glinstering op van een gouden manchetknoop met de initialen 'KAR'.

Er was echter geen voorhoofd om tegen de grond te drukken. Boven het antracietgrijze colbert stak de met bloed doorweekte kraag van het overhemd van de man een paar centimeter uit. Daarna volgde slechts nog een donkere, gestolde massa bot en weefsel die zich als een olievlek in het stof had verspreid: zo te zien een door een gewerschot veroorzaakte verwonding. Klonten bloed, bot en hersens kleefden in abstracte, expressionistische patronen aan de witgekalkte muren. Darby's rondzwervende lichtstraal viel op iets naast een verroeste schoffel wat wel wat weg had van een deel van de schedel met een uitstekende pluk lichtgekleurd haar eraan.

Banks voelde gal in zijn keel opwellen. Hij kon de kruitdamp nog steeds ruiken, een geur die hem deed denken aan de 's avonds ontstoken vreugdevuren uit zijn jeugd, vermengd met de stank van urine, uitwerpselen en de ranzige geur van rauw vlees die bij een onverwachte, gewelddadige dood hoorde.

'Hoe laat is de melding binnengekomen?' vroeg hij aan de geüniformeerde agent naast hem.

'Acht over halftwee, inspecteur. Agent Carstairs uit Relton was als eerste ter plaatse. Hij staat nog steeds buiten over te geven.'

Banks knikte. 'Is al bekend wie het slachtoffer is?'

'Hoofdagent Gay heeft zijn portemonnee gecontroleerd. Hij heet Keith Rothwell. Zo heet de man die hier woont ook.' Hij wees naar het huis. 'Dat is Arkbeck Farm.'

'Een boer dus?'

'Nee, inspecteur. Een accountant. Een of ander soort zakenman in elk geval.' Een van de agenten had de lichtknop gevonden en knipte het kale peertje aan dat een gedempte achtergrond vormde voor het veel fellere schijnsel van Darby's videocamera. De meeste politiekorpsen maakten geen gebruik van video-opnamen, omdat het moeilijk was om goede kwaliteit te krijgen, maar Peter Darby was gek op technische snufjes en experimenteerde voortdurend.

Banks richtte zijn aandacht weer op de aanblik voor hem. Het gebouw was zo te zien ooit een grote stenen schuur met dubbele, openslaande deuren en een hooizolder geweest; karakteristiek voor Yorkshire en in die omstreken aangeduid als winterstal. Oorspronkelijk was het waarschijnlijk van novem-

ber tot mei gebruikt om de koeien in te zetten en voer op te slaan, maar Rothwell had het laten ombouwen tot een garage.

Rechts van Banks nam een zilvergrijze, ietwat scheef geparkeerde BMW ongeveer de helft van de ruimte in beslag. Op een aantal metalen planken aan de muur achter de auto stonden allerlei soorten gereedschap en vloeistoffen die met de verzorging van een auto konden worden geassocieerd: antivries, wax, vettige doeken, schroevendraaiers, moersleutels. In de andere helft van de garage had Rothwell de landelijke aanblik behouden. Hij had zelfs oude boerenwerktuigen aan de witgekalkte muur gehangen: onder andere een riek, een hooizaag, een draineerspade en een stalschop, allemaal sfeervol verroest.

Banks bleef even roerloos staan en probeerde in gedachten voor zich te zien wat er gebeurd kon zijn. Het slachtoffer had overduidelijk op zijn knieën gezeten, misschien wel om te bidden of te smeken om zijn leven te sparen. Niets duidde erop dat hij zelfs maar had geprobeerd te ontsnappen. Waarom had hij zich zo gemakkelijk overgegeven? Hij had waarschijnlijk weinig keus gehad, bedacht Banks. Je gaat meestal niet in discussie met iemand die een geweer op je gericht houdt. Aan de andere kant... zou iemand echt zomaar neerknielen, zich schrap zetten en wachten tot de scherprechter de trekker overhaalt?

Banks draaide zich om en liep de schuur uit. Buiten kwam hij brigadier Philip Richmond en hoofdagent Susan Gay tegen die net om het gebouw heen kwamen gelopen.

‘Voor zover ik kan zien is daar niets te vinden, inspecteur,’ meldde Richmond, die een grote zaklamp in zijn hand had. Naast hem zag Susan er bleek uit in de gloed die door de schuurdeur naar buiten scheen.

‘Gaat het wel?’ vroeg Banks aan haar.

‘Nu wel weer, inspecteur. Ik heb zo-even overgegeven.’

Richmond zag er precies hetzelfde uit als anders. Zijn koelbloedigheid was legendarisch binnen het korps, zo erg zelfs dat Banks zich soms afvroeg of hij eigenlijk wel gevoelens had of juist steeds meer ging lijken op de computers waarmee hij vrijwel al zijn tijd doorbracht.

‘Kan iemand me al vertellen wat er is gebeurd?’ vroeg Banks.

‘Agent Carstairs heeft direct nadat hij hier aankwam kort met de vrouw van het slachtoffer gesproken,’ zei Susan. ‘Het enige wat zij hem kon vertellen was dat twee mannen hen stonden op te wachten toen ze thuiskwamen en dat ze haar man mee naar buiten hebben genomen en hem hebben doodgeschoten.’ Ze haalde haar schouders op. ‘Toen werd ze hysterisch. Ik geloof dat ze inmiddels een kalmerend middel heeft gekregen. Ik heb zijn portemonnee uit zijn zak gevist,’ ging ze verder en ze hield een plastic zakje omhoog. ‘Daarin staat zijn naam...’

‘Ja, die weet ik al,’ zei Banks. ‘Is er al iemand aangewezen voor de opslag en registratie van het bewijsmateriaal?’

‘Nee, inspecteur,’ antwoordde Susan, en zowel Phil Richmond als zij keek weg. Het beheren van het bewijsmateriaal was een van de minst populaire taken bij elk politieonderzoek. Het hield in dat je verantwoordelijk was voor alles wat mogelijk als bewijsmateriaal zou kunnen dienen en een gedetailleerd overzicht moest bijhouden van waar het was geweest. De opdracht ging meestal naar iemand die op dat moment uit de gratie was.

‘Zet agent Farnley er dan maar op,’ zei Banks. De jonge Farnley had weliswaar nog niemand beledigd en geen zaak verknoeid, maar bezat ook totaal geen fantasie en had op het bureau de reputatie een oersaaië golffanaat te zijn.

Richmond en Susan waren zichtbaar opgelucht en slenterden naar de mannen van de technische recherche die net in een grote bestelbus het erf waren opgereden. Ze klommen een voor een uit de bus, gekleed in hun witte overall. Ze zagen eruit als een ploeg wetenschappers in dienst van de overheid die erop uit was gestuurd om de landingsplek van buitenaardse wezens te onderzoeken. Als ze niet oppasten, dacht Banks, zwierf er straks nog een reusachtige spin of gigantische klont slijm door de dalen van Yorkshire die iedereen die hij tegenkwam oppeuzelde.

Het was een kille, windstille avond en de lucht was klam, vermengd met de geur van mest. Ondanks de schokkende beelden in de garage had Banks nog steeds het gevoel dat hij half sliep. Misschien droomde hij wel. Nee. Hij dacht aan Sandra die lekker warm in hun bed lag en slaakte een diepe zucht. De aankomst van hoofdinspecteur Gristhorpe om een uur of halfvier schudde hem wakker uit zijn gemijmer. Gristhorpe kwam trekkend met zijn been vanaf zijn auto naar hem toe lopen. Hij droeg een oude duffelse jas over zijn overhemd en had overduidelijk niet de moeite genomen zich te scheren of zijn verwarde grijze haardos te kammen.

‘Allemachtig, Alan,’ zei hij bij wijze van begroeting, ‘je lijkt Columbo wel.’ De pot die de ketel verwijt dat hij zwart ziet, dacht Banks. Toch had de hoofdinspecteur wel gelijk. Hij had een oude regenjas over zijn overhemd en broek aangetrokken, omdat hij wist dat het die nacht kil zou zijn.

Nadat Banks hem had verteld wat hij tot dusver aan de weet was gekomen, nam Gristhorpe even een kijkje in de schuur. Hij sprak ook kort met Carstairs, de agent die als eerste ter plaatse was geweest, en voegde zich daarna met een iets blekere tint op zijn pokdalige gezicht weer bij Banks. ‘Laten we dan nu maar naar binnen gaan, Alan,’ stelde hij voor. ‘Ik heb begrepen dat agent Weaver thee aan het zetten is. Hij zou ons iets meer achtergrondinformatie moeten kunnen geven.’

Ze liepen over de aangestampte aarde van het erf naar het huis. Boven hen straalden de sterren koud en fel als schilfers ijs tegen een achtergrond van zwart fluweel.

In het boerenhuis was het knus en warm, een welkome afwisseling van de koude nacht en het gruwelijke tafereel in de schuur. Het was verbouwd naar het beeld dat yuppen van een rustieke boerderij hebben en had een ruime splitlevelwoonkamer in allerlei natuurlijke bruine en groene tinten met blootgelegde balken en ruwe stenen muren. In de stenen open haard gloeiden de restanten van een houtvuurtje en daarnaast stond een stel haardijzers met een bijpassend rek met een pook en een tang.

Voor het vuur zag Banks twee stoelen met een rechte rug die tegenover elkaar hadden gestaan. Een ervan was omgevallen of omgeduwd. Naast beide stoelen lagen opgerolde stukken touw. De zitting van een van de stoelen zag er nat uit.

Banks en Gristhorpe liepen door naar de ultramoderne keuken, die eruitzag alsof hij regelrecht uit een kleurenbijlage van de krant kwam en waar agent Weaver net kokend water in een grote rode theepot schonk.

‘Bijna klaar,’ merkte hij op toen hij de CID-agenten in het oog kreeg. ‘Ik zal hem nog even een paar minuten laten trekken.’

De keukenmuren waren bedekt met knalrode en witte tegels met een dessin erop, en elke centimeter van de ruimte was benut voor een inbouwmagne-tron, -fornuis, -koelkast, -vaatwasser, keukenkastjes en dergelijke. In het midden stond ook nog een kookeiland, compleet met hoge, grenenhouten krukken. Banks en Gristhorpe gingen zitten.

‘Hoe gaat het met zijn vrouw?’ vroeg Gristhorpe.

‘Het gaat om zijn vrouw en dochter, hoofdinspecteur,’ zei Weaver. ‘De dokter is al bij hen geweest. Ze zijn geen van beiden gewond, maar hebben wel allebei een enorme schok gehad. Niet echt verbazingwekkend wanneer je bedenkt dat ze het lichaam hebben gevonden. Ze zijn boven en agente Smithies is bij hen. Kennelijk is er ook nog een zoon, maar die zit ergens in Amerika.’

‘Wie was die Rothwell eigenlijk?’ vroeg Banks. ‘Hij moet er aardig warmpjes bij hebben gezeten. Ontbreken er dingen?’

‘Dat weten we nog niet, inspecteur,’ zei Weaver. Hij keek om zich heen door de lichte keuken. ‘Maar ik snap wel wat u bedoelt. Ik geloof dat hij een of ander financieel genie was. Zulke nieuwerwetse keukens zijn zeker niet goedkoop, dat kan ik u wel vertellen. Mijn vrouw maakt er een gewoonte van om de bijlage van de *Mail on Sunday* opengeslagen bij een of ander designontwerp te laten liggen. Dat is haar manier om me een hint te geven, denk ik, en het is ongeveer net zo subtiel als een knal op mijn hoofd met een hamer.

Ik krijg altijd koude rillingen van de prijs. Ik zeg steeds weer tegen haar dat er niets mis is met de keuken die we hebben, maar zij...'

Weaver schonk al pratend thee in de rij kopjes en mokken die hij had klaargezet. Na het tweede kopje hield hij daar echter mee op en staaarde hij naar de deur. Banks en Gristhorpe volgden zijn blik en zagen in de deuropening een tener, jong meisje staan. Ze wreef in haar ogen en rekte zich uit.

'Hallo,' zei ze. 'Zijn jullie van het onderzoeksteam? Ik wil graag met jullie praten. Ik ben Alison Rothwell en iemand heeft zojuist mijn vader vermoord.'

Ze was waarschijnlijk een jaar of vijftien, vermoedde Banks, en deed geen enkele moeite om er ouder uit te zien, zoals veel andere tieners wel deden. Ze had een breed, grijs sweatshirt aan met het logo van een American-footballteam erop en een blauwe trainingsbroek met aan weerszijden een verticale witte bies. Afgezien van de donkere wallen onder haar lichtblauwe ogen was haar huid bleek. Haar doffe blonde haar was in het midden gescheiden en hing in ongekamde plukken over haar schouders. De mond met de bleke, dunne lippen was te klein voor haar ovale gezicht.

'Zou ik misschien wat thee mogen?' vroeg ze. Banks hoorde dat ze een beetje sliste.

Agent Weaver draaide zich vragend om. 'Toe maar, jongen,' zei Gristhorpe tegen hem. 'Geef dat kind wat thee.' Toen keek hij naar Alison Rothwell. 'Weet je zeker dat je niet liever boven bij je moeder wilt zijn, meisje?'

Alison schudde haar hoofd. 'Mama redt zich wel. Ze ligt te slapen en er is een politieagente bij haar. Ik kan niet slapen. Het blijft maar door mijn hoofd malen... Wat er is gebeurd, bedoel ik. Ik wil het u graag nu vertellen. Kan dat?'

'Natuurlijk.' Gristhorpe verzocht agent Weaver om erbij te blijven en aantekeningen te maken. Hij stelde Banks en zichzelf voor, en schoof een kruk voor haar bij. Alison keek hen met een trieste, verlegen glimlach aan en ging zitten, terwijl ze de mok thee met twee handen tegen haar borst gedrukt hield alsof ze behoefte had aan warmte. Gristhorpe gaf onopvallend aan dat Banks het gesprek moest voeren.

'Weet je echt zeker dat je dit aankunt?' was Banks' eerste vraag.

Alison knikte. 'Ik geloof het wel.'

'Zou je ons in dat geval willen vertellen wat er is gebeurd?'

Alison haalde diep adem. Haar ogen concentreerden zich op iets wat buiten Banks' blikveld lag.

'Het was net donker geworden,' stak ze van wal. 'Een uur of tien, kwart over tien, zoiets. Ik zat te lezen. Ik dacht dat ik op het erf een geluid hoorde.'

‘Wat voor geluid?’ vroeg Banks.

‘Dat... dat weet ik niet. Alsof er iemand was. Een dreun, alsof iemand tegen iets was opgelopen of er iets op de grond was gevallen.’

‘Ga verder.’

Alison drukte de mok nog wat steviger tegen zich aan. ‘In het begin schonk ik er niet echt aandacht aan. Ik las verder, maar een minuut of tien later hoorde ik weer iets, een soort schrapend geluid.’

‘Wat heb je toen gedaan?’ vroeg Banks.

‘Ik heb het licht op het erf aangedaan en door het raam naar buiten gekeken, maar ik zag niets.’

‘Was de televisie aan of stond er misschien muziek op?’

‘Nee. Daarom kon ik de geluiden van buiten ook zo duidelijk horen. Het is hier meestal heel stil en rustig. Het enige wat je ’s avonds hoort, is de wind die door de bomen waait en soms het gemekker van een verdwaald schaap of een wulp op de heide.’

‘Was je niet bang zo helemaal in je eentje?’

‘Nee. Ik vind het juist fijn. Toen ik dat lawaai hoorde, dacht ik ook gewoon dat het waarschijnlijk een zwerfhond of een schaap of zoiets was.’

‘Waar waren je ouders op dat moment?’

‘Ze waren weg. Het is hun trouwdag. Ze zijn eenentwintig jaar getrouwd. Ze waren uit eten in Eastvale.’

‘Had je geen zin om met hen mee te gaan?’

‘Nee. Kijk... het was natuurlijk wel hun trouwdag, hè? Iets van hen samen.’ Ze trok haar neus op. ‘Ik moet trouwens ook niets hebben van chique restaurants. En ik lust ook geen Italiaans eten. Bovendien was het heus geen *Home Alone* of zo. Ik ben bijna zestien. Ik had er zelf voor gekozen. Ik blijf liever thuis om te lezen. Ik vind het niet erg om alleen te zijn.’

Misschien hadden ze haar niet meegevraagd, dacht Banks. ‘Vertel verder,’ zei hij. ‘Wat deed je nadat je het licht op het erf had aangedaan?’

‘Toen ik niets zag, heb ik het eigenlijk weer van me afgezet. Dat wil zeggen: totdat ik weer iets hoorde, een steen die tegen de muur kwam of zoiets. Ik was het inmiddels goed zat dat ik steeds werd gestoord, dus besloot ik naar buiten te gaan om te kijken wat er aan de hand was.’

‘Je was nog steeds niet bang?’

‘Tegen die tijd misschien wel een beetje. Niet echt bang. Ik dacht nog steeds dat het waarschijnlijk een dier was, een vos bijvoorbeeld. Die komen hier wel vaker.’

‘Wat gebeurde er toen?’

‘Ik deed de voordeur open en toen ik naar buiten liep, greep iemand me beet; hij sleurde me terug naar binnen en bond me vast op de stoel. Toen propten

ze een lap in mijn mond en deden ze er tape overheen. Ik kon bijna niet slikken. De lap was droog en smaakte naar zout en olie.'

Banks zag dat haar knokkels om de mok wit waren geworden. Hij was bang dat ze hem kapot zou knijpen. 'Hoeveel mensen waren het, Alison?' vroeg hij.

'Twee.'

'Kun je iets over hen vertellen?'

Ze schudde haar hoofd. 'Ze waren allebei helemaal in het zwart gekleed, maar een van hen droeg witte sportschoenen. De ander had een soort suède instappers aan. Bruine, geloof ik.'

'Heb je hun gezicht gezien?'

Alison haakte haar voet achter de stang die als voetensteun diende. 'Nee, ze hadden bivakmutsen op, zwarte. Alleen waren het niet van die mutsen die je koopt om warm te blijven. Ze waren van katoen of een andere dunne stof. Er zaten kleine gleuven in voor de ogen en ook vlak onder de neus, zodat ze adem konden halen.'

Banks zag dat ze nog bleker was geworden. 'Gaat het echt wel, Alison?' vroeg hij. 'Wil je misschien stoppen en even uitrusten?'

Alison schudde haar hoofd. Ze klemde haar kaken stevig op elkaar. 'Nee. Het gaat wel. Laat me maar even...' Ze nam een slokje thee en leek zich een beetje te ontspannen.

'Hoe groot waren ze?' vroeg Banks.

'Eentje was ongeveer net zo lang als u.' Ze keek naar Banks, die met zijn 1 meter 73 eigenlijk aan de kleine kant was voor een politieagent, in feite maar net iets langer dan de vereiste minimumlengte. 'Hij was wel dikker dan u. Nou ja, niet echt dik, maar niet zo, u weet wel, pezig... zoals u. De andere was een paar centimeter langer, 1 meter 80 misschien, en heel mager.'

'Het gaat echt uitstekend, Alison,' zei Banks. 'Kun je je verder nog iets over hen herinneren?'

'Nee. Meer weet ik niet.'

'Hebben ze misschien iets gezegd?'

'Toen de kleinste van de twee me terug naar binnen sleurde, zei hij: "Als je je mond houdt en doet wat je wordt gezegd, zullen we je niets aandoen."'

'Is je iets opgevallen aan zijn accent?'

'Niet echt. Hij klonk heel gewoon. Niet buitenlands of zo, bedoel ik.'

'Hier uit de omgeving?'

'Uit Yorkshire, ja. Niet uit de Dales. Misschien Leeds of daar ergens uit de buurt. Ze klinken daar anders, u weet wel, stadser of zo.'

'Mooi. Je doet het echt prima. Wat gebeurde er toen?'

'Ze bonden me met een stuk touw vast aan de stoel en gingen toen een

beetje televisie zitten kijken. Eerst het journaal en daarna een of andere vreselijke Amerikaanse film over een psychopaat die vrouwen in mootjes hakte. Dat vonden ze blijkbaar erg leuk. Een van hen lachte steeds wanneer er weer een vrouw werd vermoord, alsof dat heel grappig was.'

'Je hebt hen dus horen lachen?'

'Alleen die ene, de langste. De andere zei tegen hem dat hij zijn mond moest houden. Het klonk alsof hij de leiding had.'

'De kleinste?'

'Ja.'

'Was dat het enige wat hij zei: "Hou je mond?"'

'Ja.'

'Is je iets bijzonders opgevallen aan de lach van de langste?'

'Ik... ik geloof niet... Dat weet ik niet meer.' Alison veegde met de mouw van haar sweatshirt een traan uit haar oog. 'Het was gewoon een lachje.'

'Dat geeft niet. Maak je geen zorgen. Hebben ze je verder nog iets aangedaan?'

Alison werd rood en tuurde in haar halflege mok. 'Toen ik was vastgebonden, kwam de kleinste naar me toe en legde een hand op mijn borst. Maar de andere zorgde ervoor dat hij ermee ophield. Dat was de enige keer dat hij iets zei.'

'Hoe dan? Wat zei hij precies?'

'Hij zei alleen maar dat hij dat niet moest doen, dat dát niet de afspraak was.'

'Zei hij dat letterlijk zo, Alison? "Dat dát niet de afspraak was?"'

'Ja. Ik geloof van wel. Kijk, ik weet het niet honderd procent zeker, maar het was wel zoiets. De kleinste man vond het volgens mij niet leuk dat de andere zei wat hij moest doen, maar hij liet me daarna wel met rust.'

'Heb je gezien of ze een wapen bij zich hadden?' vroeg Banks.

'Ja. Zo'n geweer met twee lopen dat boeren vaak hebben. Een jachtgeweer.'

'Wie van hen tweeën had dat bij zich?'

'De kleinste man, die ene die ook de leiding had.'

'Heb je rond dat tijdstip een auto gehoord?'

'Nee. Pas toen mama en papa thuiskwamen. Nou ja, ik heb wel een paar keer een auto op de weg horen rijden, u weet wel, de weg die door Relton gaat en dwars over de heide naar de volgende Dale doorloopt. Op onze oprit heb ik verder niemand horen komen of gaan.'

'Wat gebeurde er toen je ouders thuiskwamen?'

Alison zweeg en liet de thee over de bodem van haar mok draaien alsof ze probeerde haar eigen toekomst te lezen. 'Het zal een uur of halftwaalf of nog later zijn geweest. De mannen stonden achter de deur te wachten, de langste greep mijn moeder vast en de andere richtte zijn geweer op mijn vaders nek.'

Ik wilde nog schreeuwen om hen te waarschuwen, maar die lap in mijn mond... Ik kon gewoon geen geluid maken...' Ze wreef weer met haar mouw over haar ogen en haalde haar neus op. Banks gebaarde naar agent Weaver, die op de vensterbank een doos met papieren zakdoekjes zag staan en deze naar hen toe bracht.

'Dank u wel,' zei Alison. 'Het spijt me.'

'Je hoeft dit niet nu te doen als je dat niet wilt,' zei Banks. 'Het kan morgen ook.'

'Nee. Ik ben nu toch al begonnen. Ik wil het graag. Er is trouwens verder niet zoveel te vertellen. Ze bonden mijn moeder ook vast, net als mij, en zetten ons recht tegenover elkaar neer. Daarna gingen ze met mijn vader naar buiten. Toen hoorden we de knal.'

'Hoeveel tijd zat er tussen het moment dat ze naar buiten gingen en het schot?'

Alison schudde dromerig haar hoofd. Ze hield de mok tegen haar keel. De mouwen van haar sweatshirt waren omlaaggezakt en Banks zag rauwe, rode strepen op de plek waar het touw in haar vlees had gesneden. 'Dat weet ik niet. Het leek heel erg lang. Ik herinner me alleen nog dat mama en ik elkaar maar aan zaten te kijken en geen flauw idee hadden wat er gebeurde. Ik herinner me ook nog dat ik ergens een nachtvogel hoorde roepen. Geen wulp. Ik weet niet wat voor een het wel was. Het leek wel een eeuwigheid, alsof de tijd zich eindeloos uitstreckte, en mama en ik zaten elkaar maar aan te kijken zonder te weten wat er allemaal gebeurde en we werden steeds banger. Toen hoorden we de dreun en... en het was net of er iets knapte en ik zag in mijn moeders ogen iets doodgaan, en het was zo ontzettend, zo...'

Alison liet de mok vallen, hij raakte de hoek van de tafel en viel zonder te breken op de vloer. Het gesnik leek van heel diep binnen in haar te komen, en toen begon ze te beven en te jammeren.

Banks liep naar haar toe en sloeg zijn armen om haar heen. Ze klemde zich aan hem vast alsof haar leven ervan afhing en snikte tegen zijn borst.

'Dit is zo te zien zijn kantoor,' zei Banks, nadat Gristhorpe het licht in de laatste kamer op de bovenverdieping had aangedaan.

Twee grote bureaus waren in een rechte hoek tegen elkaar geschoven. Op een ervan stonden een computer en laserprinter, en op een tafeltje ernaast een faxapparaat met aan de voorkant een mandje om de afgesneden vellen papier in op te vangen. Tegen de muur achter de computertafel stond een buffetkast. Alle vakken stonden vol met dozen met diskettes en softwarehandleidingen, voornamelijk over tekstverwerking, spreadsheets en boekhoudkundige programma's, en een paar over de standaardgebruiksmogelijkheden.

Het andere bureau stond voor het raam dat uitkeek op het erf. Daar waren de leden van de technische recherche nog altijd druk aan het werk: ze namen monsters van zo'n beetje alles wat er te vinden was, maten afstanden op, probeerden een afdruk te maken van voetafdrukken en zeefden aarde. In de schuur hadden hun felle zoeklampen Darby's zwerfende lichtstraal vervangen. Aan dit bureau had Rothwell alle met de hand geschreven correspondentie en telefoontjes afgehandeld, vermoedde Banks. Er lag een onderlegger op die er gloednieuw uitzag – geen handige doorgedrukte geschreven aanwijzingen – omringd door een jampot met pennen en potloden, een blanco schrijfblok, zo'n elektrische rekenmachine die gedrukte strookjes van alle berekeningen produceert en een bureauagenda die opengeslagen lag op 12 mei, de dag van de moord.

De enige aantekeningen die daarin stonden vermeld, waren 'dokter Hunter' op de regel bij 10.00 uur en 'Tafeltje reserveren bij Mario, 20.30 uur'. Daaronder stond in hoofdletters over de hele middag 'BLOEMEN?' gepend. Banks had in de woonkamer een vaas met verse bloemen zien staan. Een cadeautje voor hun trouwdag? Triest wanneer zo'n ontroerend gebaar de gever overleeft. Hij moest weer aan Sandra denken en wilde plotseling dat hij bij haar was, dat hij de afstand kon overbruggen die tussen hen was ontstaan, haar kon vasthouden en haar warmte voelen. Hij rilde.

'Alles oké, Alan?' vroeg Gristhorpe.

'Ja, hoor. Ik had alleen even het gevoel dat er iemand over mijn graf liep.'

'Moet je dat eens zien.' Gristhorpe wees naar de twee metalen dossierkasten en de zware planken die de enige lange, ononderbroken muur van de kamer in beslag namen. 'Zo te zien zakelijke rapporten. Die zal iemand allemaal moeten doorspitten.' Hij wierp een blik op de computer en vertrok zijn gezicht. 'Daar zullen we Phil morgen maar naar laten kijken,' zei hij. 'Ik kan dat verrekte ding zelf waarschijnlijk niet eens aanzetten zonder het meteen op te blazen.'

Banks grinnikte. Hij was bekend met Gristhorpes ouderwetse weerzin tegen computers. Zelf vond hij het best leuke apparaten. Hij had hooguit een paar basisbeginselen onder de knie en het leek wel alsof hij nooit iets goed deed, maar Phil Richmond, of 'Phil de hacker,' zoals hij op het bureau bekendstond, zou toch in staat moeten zijn hun het een en ander over Rothwells systeem te vertellen.

Omdat ze verder niets in het kantoor zagen wat hun onmiddellijke aandacht vereiste, keerden ze terug naar de achterkant van het huis, die op het noorden lag, en ze bleven in de achtertuin staan waar de zoom van hun broekspijpen vochtig werd van de dauw. Het was inmiddels vijf uur geweest en het liep tegen zonsopgang. In het oosten kwam een bleke zon op achter de dunne

wolkenluier die in de afgelopen paar uur was ontstaan. Bij de horizon kleurde het lichtpaars, maar de rest van de hemel was getooid met een lichtgrijze waas die het landschap de aanblik gaf van een aquarel. Enkele vogels zongen hun lied en verder werd de stilte af en toe onderbroken door het geluid van een boerenvoertuig dat werd gestart. De lucht rook vochtig en fris.

Ze bevonden zich in een heuse tuin, niet op een bestraat achterplatje. Iemand – Rothwell? Zijn vrouw? – had rijen groenten geplant – bonen, kool, sla, allemaal keurig netjes aangegeven – en een kruidenperkje en een bed met aardbeien aangelegd. Achter het stapelmuurtje aan het uiteinde van de tuin daalde het terrein steil af naar een beekje dat over de heuvel omlaag stroomde tot het bij Fortford uitmondde in de rivier de Swain.

Het dorpje Fortford, dat ongeveer anderhalve kilometer lager op de helling lag, werd net wakker. Achter de opgegraven fundering van het Romeinse fort op het heuveltje in het oosten, doken de cottages met hun flagstone daken op die op een kluitje rond het dorpsplein en de vierkante kerktoren stonden opgesteld. Uit de schoorsteen van enkele huisjes, waarin boerenknechten en winkeliers zich voorbereidden op de dag die ging komen, kringelde al rook naar boven. Plattelandsbewoners stonden vroeg op.

De wit geverfde voorgevel van de zestiende-eeuwse herberg de Rose and Crown gloeide roze in het vroege licht. Ook daar zou zo meteen iemand in de keuken staan om bacon en eieren te bakken voor de betalende gasten: vooral wandelaars die graag vroeg op pad gingen. Bij de gedachte aan eten begon zijn maag te knorren. Hij kende Ian Falkland, de eigenaar van de Rose and Crown, en bedacht dat het misschien geen slecht idee was om eens met hem over Keith Rothwell te gaan praten. Hoewel hij net als Banks een geëxpatrieerde Londenaar was, kende Ian de meeste bewoners van de Dales en door de aard van zijn werk pikte hij heel wat roddels op.

Banks keek ten slotte weer naar Gristhorpe en verbrak de stilte. ‘Ze waren wel goed van alles op de hoogte, hè?’ merkte hij op. ‘Ik neem aan dat het geen toeval was dat het meisje alleen thuis was.’

‘Jij denkt volgens mij hetzelfde als ik, Alan,’ zei Gristhorpe. ‘Een executie. Een huurmoord. Hoe je het ook precies wilt noemen.’

Banks knikte. ‘Dat is voorlopig de enige optie die ik kan bedenken. Alles wijst erop. De manier waarop ze zijn binnengekomen en hebben gewacht, de positie van het lichaam, de kalmte, de professionaliteit die uit alles blijkt. Zelfs de opmerking van een van hen dat het meisje lastigvallen niet volgens de afspraak was. Alles was van tevoren gepland. Ja, ik denk inderdaad dat het een executie was. Het was zeker geen roofoverval en willekeurige moord. Voor zover we hebben kunnen vaststellen, hebben ze het huis verder niet doorzocht. Alles lijkt onaangeroerd. Als het een roofoverval was geweest, hadden ze hem niet

hoeven doden en al helemaal niet op die manier. De vraag is alleen: waarom? Waarom zou iemand een accountant willen ombrengen?’

‘Hmm,’ zei Gristhorpe. ‘Een ontevreden cliënt misschien? Iemand die door hem bij de fiscus was aangegeven?’ Ergens vlak bij hen merkte een kievit hun aanwezigheid in de nabijheid van zijn nest op en begon schrill te fluiten om hen te verjagen. ‘Een van de dingen die we moeten zien te achterhalen is hoe eerlijk die meneer Rothwell als accountant was,’ vervolgde Gristhorpe. ‘Laten we alsjeblieft niet meteen te veel speculeren, Alan. Om te beginnen weten we nog niet of er iets is verdwenen. Straks blijkt nog dat Rothwell een miljoen aan goudstaven in zijn garage had verborgen. Je hebt trouwens wel gelijk wat betreft die invalshoek van een executie. Dat houdt dus in dat we wellicht te maken hebben met iets heel omvangrijks, iets wat belangrijk genoeg is om iemand voor te laten vermoorden.’

‘Hoofdinspecteur?’

Precies op dat moment kwam een van de technisch rechercheurs via de achterdeur de tuin in gelopen.

Gristhorpe draaide zich om. ‘Wat is er?’

‘We hebben iets gevonden. In de garage. Ik denk dat jullie beter even kunnen meekomen om zelf te kijken.’

Ze volgden de man naar de helder verlichte garage. Rothwells lichaam was gelukkig al naar het mortuarium gebracht waar dokter Glendenning, de gerechtelijke patholoog-anatoom, zo snel mogelijk aan de slag zou gaan. Bij de schuurdeur stonden twee leden van de technische recherche. Een van hen hield iets vast met een pincet en de ander bekeek het aandachtig van heel dichtbij.

‘Wat is het?’ vroeg Banks.

‘De prop, inspecteur. Van het jachtgeweer,’ zei de technisch rechercheur met de pincet. ‘Kijk, je kunt patronen natuurlijk kant-en-klaar kopen, maar je kunt de hulzen ook zelf hervullen. Heel veel boeren en hobbyshutters doen dat. Dat bespaart geld.’

‘En dat is dus wat deze schutter heeft gedaan?’ vroeg Banks.

‘Daar heeft het wel veel van weg, ja.’

‘Puur om geld te besparen? Typisch iemand uit Yorkshire. Die zijn net zo gierig als de Schotten.’

‘Niet zo bijdehand, hè, akelige zuiderling,’ zei Gristhorpe. Hij keek weer naar de technisch rechercheur. ‘Ga verder, jongeman.’

‘Nou, kijk, hoofdinspecteur, ik weet niet of u iets van jachtgeweren afweet, maar er gaan dus hagelpatronen in, geen kogels.’

Dat wist Banks zelf ook nog wel en hij vermoedde dat Gristhorpe, die uit een

boerenfamilie uit de Dales stamde, veel meer wist. Ze vonden het echter meestal het beste om de technische recherche een beetje te laten pronken met hun kennis.

‘Ga verder,’ zei Gristhorpe.

De agent had geen verdere aansporing nodig: ‘Een hagelpatroon bestaat uit een slaghoedje, een kruittlading en hagelkorrels. Er komt geen kogel aan te pas en er zitten geen groeven in de geweerloop, dus er blijven geen kenmerkende sporen achter die zijn terug te leiden tot het wapen. Afgezien van de huls natuurlijk, want die draagt wel de afdruk van de slagpin. Alleen hebben we geen huls. Wat we wel hebben, is dit.’ Hij hield de prop omhoog. ‘Kant-en-klaar verkochte proppen zijn meestal van papier of plastic en soms kun je aan de hand daarvan de fabrikant van de huls achterhalen. Deze is echter niet kant-en-klaar gekocht.’

‘Wat is het eigenlijk precies?’ vroeg Banks en hij stak nieuwsgierig een hand uit.

De technisch rechercheur gaf hem de pincet aan en zei: ‘Dat weten we nog niet zeker, maar het lijkt me iets uit een tijdschrift. Gelukkig is de binnenkant niet al te erg verbrand, alleen wat schroeiplekken aan de randen. De prop is stevig in elkaar gedraaid, maar we zullen hem in het lab losmaken en gladstrijken, misschien kunnen we jullie dan de naam, datum en bladzijde doorgeven.’

‘En dan hoeven wij zeker alleen nog maar de lijst met abonnees na te gaan,’ zei Banks, ‘die ons dan regelrecht naar de moordenaar zou moeten voeren. Droom maar lekker verder.’

De rechercheur lachte. ‘We kunnen nu eenmaal geen wonderen verrichten, inspecteur.’

‘Heeft iemand een vergrootglas bij zich?’ vroeg Banks aan de aanwezigen. ‘En bespaar me de grapjes over Sherlock Holmes.’

Een van de technisch rechercheurs overhandigde hem een vergrootglas, zo’n rechthoekig geval dat je gratis bij de tweedelige editie met piepkleine lettertjes van de *Oxford English Dictionary* kreeg. Banks hield de prop omhoog en bekeek hem aandachtig door het vergrootglas.

Wat hij zag, was een ruwe prop verfrommeld papier die hooguit een centimeter of twee breed was. Aanvankelijk kon hij, afgezien van de zwart geblakerde rand van de papieren prop, niets specifiek onderscheiden, maar het zag er wel degelijk naar uit dat hij uit een of ander tijdschrift afkomstig was. Banks keek nog eens goed, draaide de prop een paar keer om, hield hem eerst wat dichterbij en vervolgens iets verder bij zich vandaan, totdat de losse vlekken uiteindelijk samensmolten tot iets herkenbaars. ‘Allemachtig,’ mompelde hij en hij liet zijn arm langzaam naast zijn lichaam zakken.

‘Wat is er, Alan?’ vroeg Gristhorpe.

Banks reikte hem het vergrootglas aan. ‘Kijkt u zelf maar,’ zei hij. ‘Anders gelooft u het toch niet.’

Hij deed een stapje naar achteren en sloeg Gristhorpe gade terwijl deze de prop bestudeerde, in de wetenschap dat het slechts een kwestie van seconden was tot hij net als Banks een stuk van een roze tong zou herkennen die een paar druppels zaad van de top van een stijve penis likte.

2

Een klassieke politiewijsheid luidt dat als een zaak in de eerste vierentwintig uur geen aanwijzingen oplevert iedereen een lange, zware klus te wachten staat. In de praktijk blijkt het natuurlijk lang niet altijd om vierentwintig uur te gaan; het kunnen ook drieëntwintig, negen, veertien of zelfs achtenveertig uur zijn. Dat is ook meteen het probleem: wanneer schroef je de inzet terug? Het antwoord op die vraag, zo hield Banks zichzelf die ochtend om tien uur voor, terwijl hij zijn vermoeide lijf naar de vergaderkamer van het regionale hoofdbureau van de politie in Eastvale sleepte, luidde dan ook: nooit.

De zaak-Suzy Lamplugh was daar een goed voorbeeld van. Het begon met de melding dat er iemand werd vermist. Op een dag was een jonge vrouw rond lunchtijd vertrokken uit het makelaarskantoor in Fulham waar ze werkte en vervolgens spoorloos verdwenen. Pas na een jaar van intensief speurwerk dat leidde tot ruim zeshonderd onder ede afgelegde verklaringen, duizenden verhoren, 26.000 systeemkaartjes en een onbekend aantal manuren werd het onderzoek gesloten. Suzy Lamplugh werd nooit teruggevonden, levend noch dood.

Toen Banks op het bureau aankwam, had hoofdinspecteur Gristhorpe Phil Richmond al aangewezen als officemanager en hem gevraagd een recherchecommandokamer op te zetten waar alle gegevens over de zaak-Keith Rothwell zorgvuldig zouden worden geregistreerd, vergeleken en opgeslagen. Gristhorpe had nog even overwogen om deze ruimte vlak bij de plaats delict in Fortford of Relton te stationeren, maar had uiteindelijk toch besloten dat het politiebureau van Eastvale over betere faciliteiten beschikte. Bovendien was het maar een kilometer of tien bij Fortford vandaan.

Richmond was de enige van hen die was opgeleid voor het gebruik van het HOLMES-computersysteem, een acroniem voor het Home Office Major Enquiry System met een extra 'l' voor het effect. HOLMES had zo zijn gebreken, vooral omdat niet alle politiekorpsen in het land dezelfde computertaal

gebruikten. Toch zou Richmonds kennis misschien nog wel van pas komen als er niet snel resultaten werden geboekt.

Gristhorpe had aan het begin van de ochtend ook een korte persconferentie gegeven. Hoe eerder er foto's van Keith Rothwell en een beschrijving van de moordenaars met bivakmuts er al naast het ontbijtbord van de bevolking lagen of op hun televisiescherm opdoken, des te sneller de informatie zou binnenstromen. Het nieuws kwam te laat voor de ochtendkranten, maar zou de lokale radio en televisie, de *Yorkshire Evening Post* en de landelijke dagbladen van de volgende dag wel halen.

Gristhorpe had natuurlijk vrijwel geen details over de moord zelf vrijgegeven. Aanvankelijk had hij zich zelfs verzet tegen het idee om Rothwells naam openbaar te maken. Er had tenslotte nog geen formele identificatie plaatsgehad en omdat zijn vingerafdrukken niet voorkwamen in het politieb Bestand, waren ze ook niet beschikbaar voor vergelijking. Daar stond echter tegenover dat er vrijwel geen twijfel bestond over wat er was gebeurd en ze konden Alison of haar moeder moeilijk meesleuren naar het mortuarium om de stoffelijke resten te identificeren.

Gristhorpe had ook contact gehad met de antiterreureenheid van Scotland Yard. Yorkshire was niet onbekend met IRA-acties. Veel mensen herinnerden zich nog levendig de M62-bom die in 1974 een bus met Britse soldaten en hun familie had opgeblazen, met elf doden en veertien gewonden als gevolg. Een groot aantal mensen beweerde zelfs dat ze de explosie helemaal in plaatsen als Leeds en Bradford hadden gehoord. Iets recenter waren bij een routineverkeerscontrole op de A1 twee politiemensen door IRA-leden neergeschoten.

De antiterreureenheid zou Gristhorpe moeten kunnen vertellen of Rothwell connecties had gehad, hoe onbeduidend ook, die hem tot doelwit konden hebben gemaakt. Als accountant kon hij bijvoorbeeld geld hebben beheerd voor een terroristische groepering. Verder zou de eenheid op de hoogte worden gebracht van alle forensische gegevens en de werkwijze van de daders, om te kijken of de informatie aansloot op data in hun eigen bestanden.

Terwijl Gristhorpe de media te woord stond en Richmond de recherchecommandokamer opzette, hadden Banks en Susan Gay rond het tijdstip waarop de meeste mensen ontbijten, buurtonderzoek verricht in Relton en Fortford – inclusief een bezoekje aan de Rose and Crown met een uitgebreid ontbijt van Ian Falkland – in de hoop iets meer te weten te komen over Rothwell en te vragen of iemand op de avond van de moord iets ongewoons had gezien of gehoord.

Toen Banks de vergaderkamer binnenkwam, zaten Gristhorpe, Richmond en Susan Gay al te wachten en hij schonk snel een grote kop zwarte koffie

voor zichzelf in. De vergaderkamer werd in de wandelgangen ook wel de directiekamer genoemd vanwege de glanzend geboende, zware ovale tafel en de bijbehorende tien hoge stoelen met een kaarsrechte rugleuning. Om nog maar niet te spreken van het ruw aanvoelende bordeauxrode behang dat de kamer permanent in schemerduister hulde en het enorme olieverfschilderij (in een overdadige vergulde lijst) van een van Eastvales succesvolste negentiende-eeuwse katoenmagnaten die beslist ingetogen en stijfjes oogde in zijn strak zittende pak en gesteven kraag.

‘Zo,’ zei Gristhorpe, ‘tijd om elkaar bij te praten. Alan?’

Banks haalde een paar vellen papier uit zijn aktetas en wreef in zijn ogen. ‘Tot dusver is het niet veel, ben ik bang. Rothwell had een opleiding gevolgd tot accountant. Dat is in elk geval bevestigd. Een paar bewoners van Relton en Fortford kenden hem, maar niet goed. Blijkbaar was hij een heel rustig type. Erg op zichzelf.’

‘Waar werkte hij?’

‘Hij werkte voor zichzelf. Dit hebben we gehoord van Ian Falkland, de baas van de Rose and Crown in Fortford. Hij heeft ons verteld dat Rothwell af en toe langskwam voor een glas bier en een hapje eten. Hij dronk nooit meer dan een paar halve pints. Een graag geziene, rustige, nette kerel. Hij werkte vroeger bij Hatchard en Pratt, dat kantoor in Eastvale, maar is op een gegeven moment voor zichzelf begonnen. Falkland huurde hem in voor de boekhouding van de pub. Ik heb begrepen dat Rothwell hem een leuk bedrag heeft bespaard op zijn belastingaangifte.’ Banks wreef over het kleine litteken bij zijn rechteroog. ‘Dat is echter niet het hele verhaal,’ ging hij verder. ‘Falkland had de indruk dat Rothwell ook een paar andere bedrijven bezat en dat het werk als accountant steeds meer bijzaak voor hem werd. Meer zijn we niet te weten gekomen, maar we zullen zijn kantoor vandaag grondig onder handen nemen.’

Gristhorpe knikte.

‘Dat was het wel zo ongeveer,’ zei Banks. ‘De familie Rothwell woont inmiddels bijna vijf jaar op Arkbeck Farm. Daarvoor woonden ze in Eastvale.’ Hij keek op zijn horloge. ‘Ik ga na deze vergadering weer naar Arkbeck Farm. Ik hoop dat mevrouw Rothwell voldoende is hersteld om ons het een en ander te vertellen over wat er is gebeurd.’

‘Uitstekend. Al aanwijzingen over die twee kerels?’

‘Nog niet, maar Susan heeft iemand gesproken die denkt dat hij een auto heeft gezien.’

Gristhorpe keek vragend naar Susan.

‘Dat klopt,’ zei ze. ‘Het was gisteravond tegen zonsondergang, voordat het helemaal donker was. Een gepensioneerde schoolmeester uit Fortford die

terugkwam van een bezoek aan zijn dochter in Pateley Bridge. Hij zei dat hij altijd graag over stille weggetjes op de heide rijdt.'

'Waar heeft hij die auto precies gezien?'

'Op de grens van de heide ten noorden van Relton. Hij stond op een zijweggetje, een soort hellinkje langs de kant van de weg. Ik geloof dat het vroeger een veepad was, maar het wordt tegenwoordig niet meer gebruikt en alleen het gedeelte direct langs de weg is nog begaanbaar. De rest is door de heide overwoekerd. Waar het eigenlijk om gaat, hoofdinspecteur, is dat de manier waarop de weg in een wijde halve cirkel om Arkbeck Farm heen loopt maakt dat die plek te voet dus hooguit een halve kilometer bij de boerderij vandaan ligt. Herinnert u zich dat kreupelbosje tegenover de boerderij nog? Nou, datzelfde bosje groeit langs de helling naar boven tot aan dat zijweggetje. Het biedt uitstekend dekking aan iemand die ongezien bij de boerderij wil komen. Als de auto inderdaad helemaal bij de weg stond geparkeerd, kan Alison hem nooit hebben horen aankomen.'

'Dat klinkt veelbelovend,' zei Gristhorpe. 'Heeft de getuige die auto een beetje goed kunnen zien?'

'Ja. Hij zei dat hij eruitzag als een oude Escort. Een lichte kleur. Om de een of andere reden dacht hij aan lichtblauw. Onder aan het chassis zat roest, modder of gras.'

'Niet bepaald de verlengde limousine die je met huurmoordenaars associeert, hè?' zei Gristhorpe.

'Eerder de Yorkshirese variant daarop,' zei Banks.

Gristhorpe lachte. 'Aye. Trek hem in elk geval maar even na, Susan. Stuur de beschrijving van de auto rond. Ik neem niet aan dat die gepensioneerde schoolmeester van jou toevallig ook twee in het zwart geklede mannen met een jachtgeweer heeft zien lopen?'

Susan grijnsde. 'Nee, hoofdinspecteur.'

'Rothwell was zelf toch niet actief als boer, of wel?' vroeg Gristhorpe aan Banks.

'Nee. Alleen dat groentetuintje dat we achter het huis hebben gezien. De rest van het land verhuurde hij aan boeren uit de omgeving. Ik ken iemand met een boerenbedrijf vlak bij Relton met wie ik wil gaan praten. Pat Clifford. Als er problemen zijn in dat gebied, weet hij daar beslist van af.'

'Mooi,' zei Gristhorpe. 'Zoals je weet vinden de meeste bewoners het maar niets dat nieuwkomers leegstaande boerenhoeven kopen, maar het boerenbedrijf vervolgens niet voortzetten.'

Banks wist dat Gristhorpe al zijn hele leven in een boerderij ten noorden van Lyndgarth woonde. Misschien was hij er zelfs wel geboren. Na de dood van zijn ouders had hij het grootste deel van het land verkocht en net voldoende

grond overgehouden voor een kleine tuin en zijn belangrijkste vrijetijdsbesteding: een stapelmuurtje waaraan hij regelmatig werkte dat niets omheinde en nergens naartoe leidde.

‘Hoe dan ook,’ vervolgde Gristhorpe, ‘er heerst nogal wat wrijving. Ik geloof niet dat een boer hier uit de omgeving snel een paar moordenaars zal inhuren – de bewoners van deze streek knappen hun zaakjes graag zelf op – maar er gebeuren wel vreemdere dingen. Vergeet ook niet dat het bezit van een jachtgeweer op een boerderij net zo normaal is als de aanwezigheid van koeienvlaaien. Al iets gehoord over die prop?’

Banks schudde zijn hoofd. ‘Het lab is er nog mee bezig. Ik heb West Yorkshire verzocht om navraag te doen bij de verkooppunten waar dat soort tijdschriften wordt verkocht. Ik heb Ken Blackstone van bureau Millgarth in Leeds gesproken. Hij werkt daar als inspecteur en is een oude vriend van me.’

‘Uitstekend,’ zei Gristhorpe. Hij keek naar Richmond. ‘Phil, als jij nou eens met Alan meegaat naar Arkbeck Farm om een blik te werpen op Rothwells computer voordat je het straks te druk krijgt met het bestieren van de recherchecommandokamer?’

‘Dat is goed, hoofdinspecteur. Moeten we hem hiernaartoe laten brengen nadat ik hem even snel heb bekeken?’

Gristhorpe knikte. ‘Aye, prima idee.’ Hij krabde over zijn pokdalige wang. ‘Luister eens, Phil, ik weet dat je ons aan het eind van deze week zou verlaten voor de Yard, maar...’

‘Dat komt wel goed, hoofdinspecteur,’ zei Richmond. ‘Ik snap het wel. Ik blijf zolang jullie me hier nodig hebben.’

‘Fijn zo. Susan, heb je nog iets interessants gevonden in die bureauagenda?’ Susan Gay schudde haar hoofd. ‘Nog niet, hoofdinspecteur. Hij had gisterochtend een afspraak bij dokter Hunter. Ik heb de praktijk gebeld en hij is daar inderdaad geweest. Een standaard lichamelijk onderzoek. Geen problemen. De rest van de agenda moet ik nog bekijken. Hij schreef niet veel op – of misschien noteerde hij zijn afspraken wel in de computer – maar er staan een paar namen in die we kunnen nagaan, voornamelijk zakenmensen uit de omgeving. Ik moet er trouwens wel bij zeggen dat hij niet bepaald een volle agenda had. Nogal wat dagen waren helemaal leeg.’

‘Misschien had hij het geld niet nodig. Misschien kon hij het zich veroorloven om kieskeurig te zijn. Ga ook eens praten met iemand bij zijn vroegere werkgever, Hatchard en Pratt. Ze zitten hier in Market Street. Misschien kunnen ze ons daar iets meer vertellen over zijn achtergrond.’ Gristhorpe keek op zijn horloge. ‘Goed, we hebben allemaal meer dan genoeg te doen, dus laten we maar snel aan de slag gaan.’

‘Ik ben bang dat mijn moeder nog in bed ligt,’ zei Alison op Arkbeck Farm tegen Banks. ‘Ik heb haar verteld dat u er bent, maar...’ Ze schokschouderde.

Vreemd, dacht Banks. Een moeder wil toch zeker haar dochter troosten en beschermen tegen opdringerige politiemensen? ‘Is je nog iets nieuws te binnen geschoten?’ vroeg hij.

Alison Rothwell zag er uitgeput en erg bezorgd uit. Ze had haar haren, die ongewassen en een beetje vettig waren, naar achteren gebonden waardoor haar brede voorhoofd werd benadrukt. Ze droeg een effen wit T-shirt en een dure stonewashed merkjeans. Ze zat met haar benen onder zich opgetrokken en speelde tijdens het praten met de ring om de pink van haar rechterhand. ‘Ik weet het niet,’ zei ze. Doordat ze sliste klonk ze net als een klein kind. Ze zaten in een kleine, vrolijke kamer aan de achterkant van het huis met ivoorkleurig geschilderde muren en in Wedgwood-blauw beklede meubels. Tegen één muur stond een boekenkast die voornamelijk was gevuld met paperbacks en de ruggen vormden een bont kleurenpalet van oranje, groen en zwart. Tegen de muur ertegenover stond een piano met een dikke, kersenhoutkleurige laklaag. Er lag een rommelige stapel bladmuziek bovenop. Agente Smithies, die bij de Rothwells was gebleven, zat onopvallend met een opengeslagen opschrijfboekje in een hoek. Phil Richmond zat boven in het kantoor van Keith Rothwell driftig op het toetsenbord van de computer te tikken.

Het grote erkerraam, dat een stukje openstond om vogelgezing en frisse lucht binnen te laten, keek uit op Fortford en het dal daarachter. Het uitzicht kwam Banks bekend voor. Hij had het al eens eerder gezien vanuit Maggie’s Farm aan de andere kant van Relton en vanuit het huis van een man die Adam Harkness heette, in het dal. Het bleef echter een indrukwekkend gezicht, zelfs op een grauwe dag als nu: de grijsbruine ruïne van Devraulx Abbey die tussen de bomen op het bijbehorende terrein opdook, het dorpje Lyndgarth dat rondom het schuin aflopende dorpspark stond gegroepeerd en, hoog boven de lappendeken van lichtgroene velden en stapelmuurtjes die steil omhoog liepen naar de top van de heuvels, het dreigende Aldington Edge: een lange, kalkstenen richel die van boven tot onder vol kieren en kloven zat, als de glanzende tanden van een skelet.

‘Ik weet dat het akelig is om eraan terug te denken,’ ging Banks verder, ‘maar we hebben alle hulp nodig die we kunnen krijgen om die mannen te pakken.’

‘Dat weet ik. Het spijt me.’

‘Kun je je nog herinneren of je iets hebt gehoord tussen het moment dat ze naar buiten gingen en het moment dat je de knal hoorde?’

Alison fronste haar wenkbrauwen. ‘Volgens mij niet.’

‘Geen geluid dat deed denken aan een worsteling of geschreeuw?’

‘Nee. Het was juist heel stil. Dat weet ik nog wel.’

‘Er werd niet gepraat?’

‘Ik heb in elk geval niets gehoord.’

‘En je weet dus niet hoelang ze al buiten waren toen je die explosie hoorde?’

‘Nee. Ik was bang en maakte me zorgen. Mama zat tegenover me. Ik kon zien dat ze doodsbenauwd was, maar ik kon niets doen. Ik voelde me ontzettend machteloos.’

‘Toen het eenmaal voorbij was, heb je toen wel iets gehoord?’

‘Volgens mij niet.’

‘Denk goed na. Heb je misschien gehoord welke kant ze uitgingen toen ze vertrokken?’

‘Nee.’

‘Het geluid van een auto?’

Ze zweeg even. ‘Ik geloof dat ik een autoportier heb horen dichtslaan, maar ik weet het niet zeker. Ik heb hem in elk geval niet horen weggrijden, maar volgens mij zakte ik af en toe even weg en kwam ik steeds na een tijdje weer bij. Ik denk dat ik een geluid heb gehoord dat klonk alsof er in de verte een autoportier werd dichtgegooid.’

‘Weet je uit welke richting dat geluid kwam?’

‘Verderop op de helling, geloof ik. In de richting van Relton.’

‘Mooi. Kun je je verder misschien nog iets herinneren over de daders?’

‘Een van hen, die ene die me aanraakte. Ik heb erover zitten nadenken. Hij had grote, bruine ogen, hazelnootbruin en een beetje waterig. Er bestaat een woord voor. Iets met een hond.’

‘Een spaniël?’

‘Ja. Dat bedoel ik. Ogen als van een spaniël. Of een puppy. Van die trouwe hondenogen. Alleen zijn ze meestal... Nou ja, meestal krijg je daardoor juist medelijden met die persoon, maar dat was bij deze man niet zo. Ze waren wreed.’

‘Hebben de mannen verder nog iets gezegd?’

‘Nee.’

‘Zijn ze ook in de rest van het huis geweest? In de andere kamers?’

‘Nee.’

‘Heb je gezien of ze iets hebben meegenomen?’

Alison schudde haar hoofd.

‘Hoe zag je vader eruit toen hij hen in het oog kreeg en met hen naar buiten ging?’

‘Wat bedoelt u precies?’

‘Was hij verbaasd?’

‘Toen hij binnenkwam en ze hem vastgrepen wel.’

‘En daarna?’

‘Ik... ik weet het niet zo goed. Hij zei en deed helemaal niets. Hij stond daar maar een beetje te staan.’

‘Denk je dat hij de mannen herkende?’

‘Hoe dan? Ze waren helemaal bedekt.’

‘Had je de indruk dat hij verbaasd was nadat de eerste schrik was gezakt?’

‘Nee, niet echt. Eerder... berustend.’

‘Verwachtte hij hen?’

‘Dat... dat weet ik niet. Ik denk het niet.’

‘Denk je dat hij hen kende, dat hij wist wat ze kwamen doen?’

‘Hoe dan?’

Ze klonk zo ongelovig dat Banks zich afvroeg of het haar misschien was opgevallen dat haar vader eigenlijk helemaal niet zo geschrokken of verbaasd was en dat ze er totaal niets van begreep. ‘Denk je dat hij wist wat er gebeurde?’ drong hij aan. ‘Dat hij wist waarom het gebeurde?’

‘Misschien wel. Nee. Ach, ik weet het ook niet. Hoe had hij dat dan moeten weten?’ Ze kneep haar ogen stijf dicht. ‘Ik zie het niet helder voor me. Ik wil het ook helemaal niet helder voor me zien.’

‘Rustig maar, Alison. Het is al goed. Het spijt me, maar ik moet het nu eenmaal vragen.’

‘Dat weet ik. Ik ben anders nooit zo’n huilebalk.’ Ze wreef met haar blote arm over haar ogen.

‘Je bent juist erg moedig. Nog één vraag over wat er is gebeurd en dan gaan we het over iets anders hebben. Goed?’

‘Goed.’

‘Is je vader rustig met hen meegegaan of moesten ze hem dwingen?’

‘Nee, hij liep zo met hen mee naar buiten. Hij zei helemaal niets.’

‘Had hij een bange uitdrukking op zijn gezicht?’

‘Hij had helemaal geen uitdrukking op zijn gezicht.’ Ze werd rood. ‘Hij deed ook helemaal niets. Hij liet mama en mij gewoon vastgebonden achter, hij liet zich zomaar door hen meenemen en... en als een dier afmaken.’

‘Goed, Alison, rustig maar. Hoe is het je gelukt om jezelf los te wurmen nadat ze waren vertrokken?’

Alison snuifte en snoot haar neus. ‘Er ging een hele tijd voorbij,’ zei ze uiteindelijk. ‘Misschien wel een paar uur. Een deel van de tijd zat ik daar maar zo’n beetje, maar ik was er niet echt bij, als u snapt wat ik bedoel. Ik geloof dat mama was flauwgevallen. Ze hadden ons echt heel strak vastgebonden en ik kon mijn handen bijna niet meer voelen.’

Ze wreef al pratend over haar polsen die rondom nog steeds schuurplekken vertoonden. ‘Ten slotte heb ik mijn stoel laten omvallen en ben ik naar de tafel gekropen waarop mijn moeders naaimand stond. Ik wist dat daar een schaar in moest zitten. Ik heb heel lang in mijn handen moeten wrijven om er weer wat gevoel in te krijgen en ik weet niet hoe ik het heb gedaan, maar... uiteindelijk heb ik het touw doorgesneden en daarna mama losgemaakt.’ Ze verschoof een stukje op de stoel. ‘Ik maak me zorgen over mama. Ze is zichzelf niet. Ze wil niets eten. Hoe moet het nu verder met haar?’ ‘Met mij komt het wel goed, Alison, lieverd. Er is heus niets om je zorgen over te maken.’

De stem kwam vanuit de deuropening en Banks draaide zich om voor zijn eerste glimp van mevrouw Rothwell. Ze was een lange vrouw met kort grijs haar, tere, spitse gelaatstreken en een kleine neus die misschien net iets te puntig was. Er zat opmerkelijk veel ruimte tussen haar neus en haar bovenlip, vond Banks, waardoor haar schuin opgeheven hoofd een hooghartig, gebiedend karakter kreeg. Banks kon wel zien van wie Alison haar kleine mond had.

Haar kastanjebruine ogen stonden dof. Het kalmerende middel dat door dokter Burns was voorgeschreven, vermoedde Banks. Dat zou ook haar lusteloze bewegingen verklaren. Haar huid was bleek, alsof al het bloed eruit was weggetrokken, maar Banks zag wel dat ze wat make-up had opgedaan. Ze had zich zelfs bijzonder ingespannen om er op haar best uit te zien. Ze droeg een zwartzijden lange broek over haar magere, jongensachtige heupen en een kabeltrui met een regenboogpatroon die er volgens Banks’ onervaren blik uitzag als een exclusief ontwerp. Hij had in elk geval nog nooit zoiets gezien. Ondanks haar met pillen onderdrukte verdriet straalde ze kalmte en waardigheid uit en bezat ze iets wat de aandacht opeiste, een soort strak betugelde macht.

Ze ging op de andere leunstoel zitten, sloeg haar ene been over het andere en legde haar handen in elkaar gevouwen op haar schoot. Banks keek naar de grote ringen om haar vingers: diamanten, een enorme robijn en een brede gouden trouwring.

Banks stelde zich voor en condoleerde haar. Ze knikte kort bij wijze van dank.

‘Ik vrees dat ik u een paar lastige vragen moet stellen, mevrouw Rothwell,’ zei hij.

‘Niet over gisteravond,’ zei ze en ze greep met een met juwelen getooide hand naar haar hals. ‘Daar kan ik niet over praten. Dan voel ik me zwak, valt mijn stem weg en kan ik gewoon niets uitbrengen.’

‘Mama,’ zei Alison, ‘dat... dat heb ik hem allemaal al verteld. Zo is het toch?’

Ze keek Banks aan alsof ze wilde zeggen dat hij niet het lef moest hebben om haar tegen te spreken.

‘Inderdaad,’ zei hij. ‘Dat was ook niet wat ik u wilde vragen. We willen graag weten waar uw man de laatste tijd is geweest en wat hij heeft gedaan. Kunt u ons helpen?’

Ze knikte. ‘Het spijt me, inspecteur. Normaal gesproken ben ik niet zo chaotisch.’ Ze voelde aan haar haren. ‘Ik zie er vast niet uit.’

Banks prevelde een complimentje. ‘Weet u of uw man vijanden had?’ vroeg hij.

‘Nee. Niet een. Maar ja, hij viel me ook nooit lastig met verhalen over zijn werk. Ik had echt geen flauw idee met wat voor mensen hij zakendeed.’ Banks hoorde dat ze met een Eastvales accent sprak, maar dan gezuiverd door spraaklessen. Spraaklessen. Hij had niet gedacht dat iemand die tegenwoordig nog volgde.

‘Hij nam zijn werk dus nooit mee naar huis, om het zo te zeggen?’

‘Inderdaad.’

‘Was hij veel op reis?’

‘Naar het buitenland, bedoelt u?’

‘Ja, of in Engeland zelf.’

‘Tja, hij moest af en toe inderdaad voor zaken naar het buitenland en we zijn in de vakanties wel naar Mexico, Hawaï of Bermuda geweest. Verder was hij voor zijn werk ook vaak op pad in de regio. Hij was veel weg.’

‘Waar ging hij dan naartoe?’

‘Och, werkelijk overal. Leeds, Manchester, Liverpool, Birmingham, Bristol. Soms zelfs naar Londen of het vasteland van Europa. Hij had een heel belangrijke baan. Hij was een briljant financieel analist en werd veel gevraagd. Keith kon zelf zijn cliënten kiezen, hij hoefde niet zomaar alles aan te nemen wat op zijn pad kwam.’

‘U had het net over financiële analyse. Wat deed hij eigenlijk precies?’

Ze peuterde met haar lange, knokige vingers aan de wol van haar mouw. ‘Zoals ik zo-even al zei, vertelde hij me nooit veel over zijn werk, in elk geval geen details. Hij had uiteraard een opleiding gevolgd tot register-accountant, maar dat was maar een deel ervan. Hij was geniaal met cijfers. Hij adviseerde mensen wat ze het beste met hun geld konden doen en hielp bedrijven die in moeilijkheden waren geraakt er weer bovenop. Je zou wel kunnen zeggen dat hij een soort probleemplosser was. Een heel exclusieve. Hij wierf zelf geen nieuwe cliënten en mensen hoorden alleen via via over hem.’

Dat klonk allemaal zo vaag dat Banks het verdacht vond. Aan de andere kant, wat deed hij zelf nu helemaal? Misdaden onderzoeken, ja. Om dat te

doen, kletste hij onder het genot van een pint met buurtbewoners, sprak hij treurende familieleden en bestudeerde hij vingerafdrukken en bloedmonsters. Dat kwam op een buitenstaander ongetwijfeld ook nogal wazig en zinloos over.

‘U hebt nooit een van zijn zakenrelaties ontmoet?’

‘Er kwamen weleens mensen bij ons eten, maar dan werd er niet over zijn werk gesproken.’

‘Als u straks een ogenblikje heeft, zou u dan misschien een lijst kunnen maken van de mensen die regelmatig bij jullie thuis kwamen?’

Ze trok haar wenkbrauwen op. ‘Als u dat wilt.’

‘Goed, mevrouw Rothwell,’ zei Banks, die dolgraag een sigaret had opgestoken in wat overduidelijk een huishouden was waar niet werd gerookt, ‘de volgende vraag lijkt misschien een beetje tactloos, maar waren er problemen binnen het gezin?’

‘Absoluut niet. We zijn een gelukkig gezinnetje. Ja toch, Alison?’

Alison keek Banks aan. ‘Ja, mam,’ zei ze.

Banks keek weer naar mevrouw Rothwell. ‘Vertoonde uw man de laatste tijd afwijkend gedrag?’ vroeg hij. ‘Viel het u op dat hij veranderde?’

Ze fronste haar wenkbrauwen. ‘Hij was inderdaad een beetje prikkelbaar en gespannen, iets verstrooider en gereserveerder dan anders. Hij was natuurlijk altijd al rustig, maar nu was hij nog stiller.’

‘Hoe lang speelde dat al?’

Ze haalde haar schouders op. ‘Twee of drie weken.’

‘Maar hij heeft u niet verteld wat hem dwarszat?’

‘Nee.’

‘Hebt u hem ernaar gevraagd?’

‘Mijn man vond het niet prettig wanneer anderen hun neus in zijn privé-aangelegenheden staken, inspecteur.’

‘Zelfs zijn vrouw niet?’

‘Ik nam aan dat hij het me wel zou vertellen wanneer hij daaraan toe was.’

‘Waar hebben jullie het gisteravond tijdens het etentje over gehad?’

Ze schokschouderde. ‘De gebruikelijke dingen. De kinderen, de uitbouw die we aan het huis wilden laten bouwen... ik weet het eigenlijk niet. Waarover praat u zelf met uw vrouw wanneer u met haar uit eten gaat?’

Een goede vraag, dacht Banks. Het was al zo lang geleden dat Sandra en hij samen uit eten waren gegaan dat hij zich niet eens meer kon herinneren waarover ze het toen hadden gehad. ‘Had u enig idee waarover hij zich zorgen zou kunnen maken?’ vroeg hij.

‘Nee. Ik ging ervan uit dat het een van de gebruikelijke zakelijke problemen was. Keith was echt heel betrokken bij zijn cliënten.’

‘Wat voor zakelijke problemen dan? Ik dacht dat hij nooit met u over zijn werk praatte.’

‘Dat deed hij ook niet, inspecteur. U moet mijn woorden niet verdraaien. Hij liet zich gewoon zo nu en dan weleens iets ontvallen. Een losse opmerking wanneer hij bijvoorbeeld net iets had gelezen in de *Financial Times*. Ik snapte nooit wat hij bedoelde. Hoe dan ook, ik geloof dat een van de bedrijven die hij probeerde te helpen failliet dreigde te gaan. Van dergelijke dingen raakte hij altijd van slag.’

‘Weet u ook om welk bedrijf het ging?’

‘Nee. Het staat vast wel ergens in zijn computer. Hij zette echt alles in die computer.’ Mevrouw Rothwell legde plotseling de rug van een beringde hand tegen haar voorhoofd in een gebaar dat in Banks’ beleving regelrecht uit een negentiende-eeuws melodrama leek te komen. Haar voorhoofd zag er klam uit. ‘Ik ben bang dat ik u niet langer te woord kan staan,’ fluisterde ze. ‘Ik voel me een beetje slap en duizelig. Ik... Alison.’

Alison hielp haar overeind en ze verlieten de kamer. Banks wierp een blik op agente Smithies. ‘Heb jij hen een beetje kunnen doorgronden?’ vroeg hij. ‘Sorry, inspecteur,’ zei ze. ‘Totaal niet. Eén ding kan ik u wel vertellen: het is een raar stel. Het hele gezin is een beetje vreemd. Volgens mij onttrekken ze zich allebei op hun eigen manier aan de werkelijkheid en proberen ze gewoon te ontkennen wat er is gebeurd of hoe het is gebeurd. Dat hebt u zelf ook kunnen zien.’

‘Ja.’

Banks luisterde naar het getik van de klok op de schoorsteenmantel. Het was zo’n uurwerk onder een glazen stolp waarvan het hele koperen en zilveren binnenwerk zichtbaar was.

Alison keerde een paar minuten later terug. ‘Sorry,’ zei ze. ‘Mama is nog steeds erg zwak en in shock. De dokter heeft haar een paar pillen gegeven.’

‘Dat is heel begrijpelijk, Alison,’ zei Banks. ‘Ik was trouwens toch bijna klaar. Nog één vraagje. Weet je ook waar je broer is? We zullen contact met hem moeten opnemen.’

Alison pakte een ansichtkaart die op de piano lag, gaf hem aan Banks en ging weer zitten.

Op de kaart stond de Golden Gate Bridge in San Francisco, die naar Banks’ mening eerder oranje dan goudkleurig was. Hij draaide hem om. Het poststempel was van twee weken eerder en er stond op geschreven:

Lieve Ali,

Californië is geweldig en San Francisco is een fantastische stad, maar het wordt tijd om verder te trekken. Ik begin er zelfs aan te wennen om aan de verkeerde

kant van de weg te rijden! De toerist uithangen is best vermoeiend, dus ik ga binnenkort naar Florida om een paar weken alleen maar in de zon te liggen. Heerlijk! Ik wil daar ook langsgaan bij de filmacademie in Sarasota. Ik rijd zondag via de snelweg langs de kust naar LA en vlieg dan daarvandaan naar Tampa. Meer nieuws volgt zodra ik daar ben aangekomen. Groetjes aan mama, Tom

‘Hoelang is hij al weg?’

‘Zes weken. Iets langer. Hij is op 31 maart vertrokken.’

‘Wat doet hij precies? Wat heeft die filmacademie te betekenen?’

Alison glimlachte even. ‘Hij wil in de filmindustrie werken. Hij heeft een baantje gehad in een videotheek om te sparen. Hij hoopt dat hij wordt toegelaten tot een Amerikaanse universiteit om daar een filmopleiding te volgen en regisseur te kunnen worden.’

‘Hoe oud is hij?’

‘Eenentwintig.’

Banks stond op. ‘Mooi, Alison,’ zei hij. ‘Hartelijk bedankt voor al je hulp. Agente Smithies blijft hier nog even, dus als je iemand nodig hebt... Ik zal de dokter vragen nog even bij je moeder langs te gaan.’

‘Dank u wel. Maakt u zich maar geen zorgen over ons.’

Banks nam een kijkje bij Richmond, die baadde in de blauwachtige gloed van Rothwells computerscherm en niets of niemand hoorde of zag, en liep toen naar zijn auto om een sigaret op te steken. Hij draaide het raampje omlaag en luisterde tijdens het roken naar de vogels. Afgezien daarvan was het hier akelig stil. Hij vroeg zich af hoe een tiener als Alison die eenzaamheid kon verdragen. Agente Smithies had het echter al gezegd: de Rothwells waren een vreemd gezin.

Tijdens de rit over het hobbelige pad naar de weg naar Relton duwde hij een bandje in de cassette recorder van Dr. John die solo pianomuziek uit New Orleans speelde. Hij had onlangs een voorkeur voor pianomuziek ontwikkeld, alle genres. Hij overwoog zelfs om pianoles te nemen; hij wilde echt alles leren spelen: klassiek, jazz, blues. Het enige wat hem tegenhield was de gedachte dat hij te oud was om nog aan zo’n onderneming te beginnen. Over een paar weken werd hij eenenveertig.

In Relton stonden een paar oude dametjes met hun boodschappenmandje buiten voor de slager te kletsen, waarschijnlijk over de moord.

Banks hield voor de Black Sheep stil en moest opnieuw aan Alison Rothwell en haar moeder denken. Wat hielden ze voor hem achter? En wat was het toch dat in zijn achterhoofd bleef zeuren? Wat mevrouw Rothwell en Alison ook zeiden, er zat iets goed scheef in dat gezin en hij had zo het vermoeden

dat Tom Rothwell weleens zou kunnen weten wat dat precies was. Hoe sneller ze contact met hem opnamen, des te beter.

Laurence Pratt zocht diep in de onderste lade en haalde een fles Courvoisier VSOP en twee cognacglazen tevoorschijn.

‘Sorry,’ zei hij verontschuldigend tegen hoofdagent Susan Gay, die tegenover hem aan de andere kant van het brede, teakhouten bureau zat. ‘Ik ben echt geen stiekeme drinker. Maar deze is voor noodgevallen en ik ben bang dat wat u me zojuist hebt verteld daar absoluut onder valt. Doet u mee?’

‘Nee, dank u wel.’

‘Niet onder diensttijd?’

‘Soms wel,’ zei Susan, ‘maar vandaag niet.’

‘Ook goed.’ Hij schonk een flinke portie voor zichzelf in, liet de vloeistof door het glas rollen en nam een slokje. Zijn wangen kregen weer wat kleur.

‘Mmm... dat is beter.’

‘Kunnen we het dan nu weer over meneer Rothwell hebben, meneer Pratt?’

‘Ja. Ja, natuurlijk. U moet echter begrijpen, juffrouw, juffrouw...?’

‘Gay. Hoofdagent Gay.’

Ze zag de onvermijdelijke glimlach over zijn gezicht glijden. De meeste mensen glimlachten op die manier wanneer ze zich voorstelde. ‘Gay’ was een prima naam geweest toen ze klein was – ze had zelfs een tijdje ‘Vrolijke Gay’ als bijnaam gehad – maar tegenwoordig betekende de naam iets heel anders. Een bijdehante slimmerik had het ooit zelfs gewaagd om te vragen: ‘Heet je nou zo of ben je zo?’ Ze troostte zich met de gedachte dat hij grotendeels dankzij haar getuigenis in de rechtszaak drie tot vijf jaar uitzat in de Strangeways-gevangenis.

‘Juist,’ vervolgde hij en de glimlach maakte snel plaats voor een frons. ‘Ik had rond lunchtijd op de radio natuurlijk al over Keiths dood gehoord, maar ze zeiden er niet bij wat er precies was gebeurd. Het komt wel een beetje als een schok, als ik eerlijk ben. Ziet u, ik kende Keith vrij goed. Ik ben maar een jaar of drie ouder dan hij en we hebben hier een paar jaar samengewerkt.’

‘Klopt het dat hij de firma een jaar of vijf geleden heeft verlaten?’

‘Wel zo ongeveer. Zo’n ingrijpende stap kost nogal wat planning, heel wat regel. Dossiers van cliënten die moesten worden overgedragen, dat soort zaken. Bovendien moest hij ook nog aan het huis denken.’

‘Was hij partner?’

‘Ja. Mijn vader, Jeremiah Pratt, was een van de oprichters van de firma. Hij is inmiddels met pensioen.’

‘Ik heb begrepen dat het gezin vroeger in Eastvale woonde. Klopt dat?’

‘Ja. In een erg mooi huis vlak bij de York-rotonde. Catterick Street.’

‘Waarom zijn ze daar weggegaan?’

‘Mary wilde altijd al op het platteland wonen. Ik heb geen idee waarom. Ze had helemaal niets met de natuur. Ik vermoed dat ze de deftige mevrouw van een landgoed wilde spelen.’

‘O ja? Hoe dat zo?’

Pratt haalde zijn schouders op. ‘Zo is ze nu eenmaal.’

‘En haar man?’

‘Keith vond alles best. Ik denk dat hij de eenzaamheid en rust wel waardeerde. Daarmee wil ik niet zeggen dat hij niet sociaal was, hoor, maar hij was geen echt gezelschapsmens, zeker de laatste tijd niet. Bovendien was hij ook vaak op reis.’

Pratt was halverwege de veertig, schatte Susan, waarmee hij inderdaad maar een paar jaar ouder was dan Keith Rothwell. Hij was best knap om te zien met zijn krachtige kaak en grijze ogen. Hij had de mouwen van zijn witte overhemd opgerold en zijn lichtpaars met groene stropdas vastgezet met een dasspeld in de vorm van een zilveren Amerikaans dollarteken. Zijn haargrens week al een beetje terug en het haar dat hem nog restte, was bij de slapen grijs. Hij had een bril met een zwart montuur op die ongeveer halverwege zijn neus stond.

‘Bent u weleens bij hem thuis geweest toen hij daar woonde?’

‘Ja. Mijn vrouw en ik hebben verschillende keren bij de Rothwells gegeten.’

‘Waren jullie goed met elkaar bevriend?’

Pratt nam nog een slokje cognac, stak zijn hand uit en bewoog hem even heen en weer. ‘Hmm. Eerder iets tussen vrienden en collega’s in, zou ik zeggen.’

‘Waarom is hij bij Hatchard en Pratt weggegaan?’

Pratt wendde zijn blik af en staaarde naar de rondzwierende vloeistof in zijn cognacglas. ‘Ambitie wellicht? Hij vond gewone accountancy maar saai. Hij was gek op abstracties en heel goed met cijfers. Hij had beslist flair voor financieel management. Heel creatief.’

‘Is dat een ander woord voor frauduleus?’

Pratt keek op. Ze kon zijn gezichtsuitdrukking niet meteen plaatsen. ‘Wat u daar impliceert, beschouw ik als een belediging,’ zei hij.

‘Koesterde men wrok?’

‘Ik begrijp de vraag niet.’

‘Toen hij bij het bedrijf vertrok. Was er ruzie geweest of waren er andere problemen?’

‘Alsjeblieft zeg, dit speelde vijf jaar geleden!’

‘Desondanks...’

Pratt klonk nu stugger. ‘Nee, natuurlijk niet. Alles verliep op uiterst vriendschappelijke wijze. We vonden het natuurlijk jammer dat we hem kwijtraakten, maar...’

‘Hij is dus niet ontslagen?’

‘Nee.’

‘Heeft hij cliënten meegenomen?’

Pratt verschoof een stukje op zijn stoel. ‘Er zijn altijd cliënten die het gevoel hebben dat hun loyaliteit eerder bij een bepaalde medewerker van de firma ligt dan bij de firma als geheel.’

‘Weet u heel zeker dat dit geen negatieve invloed had op de sfeer?’

‘Nee, natuurlijk niet. Hoewel het onprofessioneel is om cliënten te werven en mee te lokken, accepteren de meeste firma’s echter wel dat ze klanten kwijtraken wanneer een populaire medewerker vertrekt om voor zichzelf te beginnen. U kunt het vergelijken met een patiënt die altijd dezelfde tandarts in een groepspraktijk bezoekt. De patiënt voelt zich bij hem op zijn gemak en de tandarts weet hoe de patiënt over tandartsen denkt. Als die tandarts vervolgens vertrekt en voor zichzelf begint, zou u als zijn patiënt dan met hem meegaan of het erop wagen en bij de praktijk blijven?’

Susan glimlachte. ‘Ik begrijp wat u bedoelt. Zou u me een lijst met namen kunnen geven van de cliënten die hij heeft meegenomen?’

Pratt beet even op zijn lip alsof hij de ethische bezwaren rond het verzoek afwoog, maar zei toen: ‘Ik zie niet in waarom niet. U zou er via zijn administratie toch achter komen.’

‘Dank u. Hij moet op de een of andere manier aardig wat geld hebben verdiend,’ zei Susan. ‘Hoe heeft hij dat gedaan?’

Pratt, die zelf waarschijnlijk ook niet al te blij was met zijn achternaam, dacht Susan terwijl ze een proestbui onderdrukte, vouwde zijn behaarde handen. ‘Zoals wij dat allemaal doen, neem ik aan,’ zei hij. ‘Met hard werken. Goede investeringen. Uitstekende klantenservice. Arkbeck Farm verkeerde in vrij slechte staat toen ze het kochten, moet u weten. Het kostte geen fortuin en hij wist er een gunstige hypotheek voor te regelen. Hij heeft door de jaren heen heel veel in dat huis gestopt.’

Susan keek naar haar aantekeningen en fronste haar wenkbrauwen alsof het haar moeite kostte ze terug te lezen of te begrijpen. ‘Ik heb me laten vertellen dat meneer Rothwell een aantal bedrijven bezat. Weet u daar iets van?’

Pratt schudde zijn hoofd. ‘Niet echt. Ik weet dat hij geïnteresseerd was in projectontwikkeling. Zoals ik eerder al zei, was Keith een schrandere zakenman.’

‘Werkte mevrouw Rothwell ook?’

‘Mary? Lieve hemel, nee! Nou ja, niet in de zin dat ze eropuit ging en geld

verdiende. Mary was op en top huisvrouw. Nou ja, misschien is “huishoudelijk manager” of “werkgeefster” een betere benaming, aangezien ze het werk niet zelf deed. Behalve dan de tuin. U bent ongetwijfeld op Arkbeck geweest, dus u hebt zelf kunnen zien hoe schoon het er is, hoe fraai ingericht.’

‘Ik ben bang dat ik wel andere dingen aan mijn hoofd had toen ik daar was, meneer Pratt,’ zei Susan, ‘maar ik begrijp wat u bedoelt.’

Pratt knikte. ‘Voor Mary,’ ging hij verder, ‘draaide alles om het huis, het gezin en de nabije buurtgemeenschap. Alles moest keurig op orde zijn, er perfect uitzien, en iedereen moest dat ook duidelijk kunnen zien. Ik stel me zo voor dat ze een keiharde leermeester was, of moet dat leermeesteres zijn? Uiteraard bracht ze niet al haar tijd thuis door. Ze had natuurlijk ook haar plattelandsvrouwenvereniging, kerkcomités, vrijwilligerswerk en liefdadigheidsinstellingen nog. Mary had het er maar druk mee, dat kan ik u wel vertellen.’

‘Vrijwilligerswerk? Liefdadigheidsinstellingen?’ Het had allemaal beslist iets victoriaans. Susan zag in gedachten een gedreven vrouw in een lange jurk voor zich die met wapperende rokken door de modder van hutje naar hutje trok om aalmoezen aan boeren uit te delen en zelfverbetering te propageren. ‘Ja. Ze zamelde geld in voor verschillende goede doelen. U kent dat wel, de dierenbescherming, de kinderbescherming, kankerbestrijding, de hartstichting en noem maar op. Geen politieke organisaties – geen “Ban de Bom” en dergelijke – en zeker niets controversieels, zoals aidsonderzoek. Puur primaire zaken. Ze was tenslotte wel de dochter van de baas. Ze moest bepaalde conservatieve principes hoog houden.’

‘De dochter van de baas?’

‘Jazeker, wist u dat niet? Haar meisjesnaam was Mary Hatchard. Ze was de dochter van Hatchard senior. Hij is inmiddels overleden.’

‘Keith Rothwell was dus getrouwd met de dochter van de baas,’ peinsde Susan hardop. ‘Ik neem aan dat zijn carrière daar bepaald niet onder heeft geleden?’

‘Nee, zeker niet. Als u het mij vraagt, was het echter eerder pure mazzel dan slim beleid. Keith is niet zomaar met de dochter van de baas getrouwd, hij heeft haar eerst zwanger gemaakt van Tom en is toen pas met haar getrouwd.’

‘Werd dat geaccepteerd?’

Pratt zweeg even en raapte een paperclip op. ‘Niet meteen. Hatchard senior was aanvankelijk witheet van woede. Hij hield zich natuurlijk zo goed mogelijk in en nadat hij er een tijdje over had kunnen nadenken, was hij volgens mij wel blij dat hij van haar af was. Maar hij kon haar natuurlijk niet met een eenvoudige kantoormedewerker laten trouwen, dus Keith

klom vrij snel op in de hiërarchie naar de positie van volwaardig partner.’ Pratt vouwde de paperclip open. Zo te zien genoot hij van dit spelletje, dacht Susan. Hij liet beslist niet het achterste van zijn tong zien en speelde met haar. Ze had de indruk dat ze de antwoorden die ze nodig had alleen zou krijgen als ze precies de juiste vragen stelde. Helaas wist ze niet wat de juiste vragen waren.

Ze zaten in het kantoor boven Winstons tabakshandel dat uitkeek op de noordkant van Market Street en Susan kon het gedempte geluid van het verkeer door de dubbele beglazing heen horen. ‘Luister,’ ging Pratt verder, ‘ik besef heus wel dat ik degene ben die hier wordt ondervraagd, maar kunt u me misschien vertellen hoe het met Mary gaat? En Alison? Ik beschouw mezelf min of meer als familievriend en als ik ook maar iets kan doen...’

‘Dank u. Ik zal het aan hen doorgeven. Kunt u een reden bedenken waarom iemand meneer Rothwell zou willen vermoorden?’

‘Nee, echt niet. Niet op de manier die u zojuist hebt omschreven.’

‘Hoe bedoelt u?’

‘Nou, ik kan me bijvoorbeeld wel voorstellen dat een inbreker iemand die hem voor de voeten loopt vermoordt. Dat soort verhalen lees je tegenwoordig regelmatig in de krant. Of een ongeluk, een paar jongeren die aan het joyrijden zijn. Maar dit...? Dit lijkt mij moord met voorbedachten rade.’

‘Wanneer hebt u hem voor het laatst gezien?’

‘Een maand geleden ongeveer. Nee, nog langer terug. In maart, geloof ik. Vlak na St. Patrick’s Day. Mijn vrouw en ik hebben toen bij hen gegeten. Mary kan heerlijk koken.’

‘Hadden ze vaak bezoek?’

‘Niet dat ik weet. Ze organiseerden soms een etentje, maar dan voor hooguit zes man. Keith had niet graag mensen om zich heen, maar Mary vond het leuk om met hun huis te pronken, vooral wanneer ze weer een nieuw meubelstuk of iets dergelijks had gekocht. Dus sloten ze een compromis. De laatste keer moesten we de keuken bewonderen. Ze hadden er vroeger een in plattelandsstijl, compleet met Aga-fornuis, totdat iemand in de krant de draak stak met “Agaboeren”. Dat irriteerde Mary zo dat ze op een modernere stijl overstapte.’

‘Juist ja. Hoe zit het met hun zoon Tom? Wat weet u over hem?’

‘Tom? Die reist door Amerika, heb ik begrepen. Fijn voor hem. Reizen is echt iets wat je moet doen wanneer je jong bent en nog niet al te veel verplichtingen hebt. Ik ken Tom niet anders dan als opgewekte, beleefde knul.’

‘Niet lastig?’

‘Niet echt, nee. Daarmee bedoel ik dat hij geen drugs gebruikte of andere rare dingen deed. Hij was hooguit een beetje onzeker over wat hij met zijn

leven wilde doen, denk ik, en zijn vader was wellicht een tikje ongeduldig.’
‘In welk opzicht?’
‘Hij wilde dat Tom de zakenwereld of de juridische wereld in ging. Iets degelijks en achtenswaardig, in elk geval.’
‘En Tom zelf?’
‘Tom is een kunstzinnig type. Een heel intelligente jongen. Met zijn karakter kan hij bijna overal wel terecht. Hij weet alleen nog niet waar hij heen wil. Toen hij van school kwam, heeft hij een beetje lopen aanklooien. Zo te horen doet hij dat nog steeds.’
‘Zou u zeggen dat er wrijving tussen hen was?’
‘U wilt daarmee toch niet suggereren...’
‘Ik suggereer helemaal niets.’ Susan leunde achterover in haar stoel. ‘Kijk, meneer Pratt, voor zover wij weten zit Tom Rothwell ergens in de Verenigde Staten. We proberen hem te traceren, maar dat kan wel even duren. De reden dat ik u al deze dingen vraag is dat we letterlijk alles over Keith Rothwell willen weten.’
‘Ja, natuurlijk. Het spijt me. Door de schok van Keiths dood en al die vragen van u over Tom...’
Susan boog zich weer naar voren. ‘Had u een bepaalde reden om te denken dat ik Tom naar voren schoof als verdachte?’ vroeg ze.
‘Stop alstublieft met dat tussen de regels door lezen. Er staat daar helemaal niets. Het kwam gewoon door de manier waarop u naar hem vroeg, dat is alles. Tom en zijn vader hadden af en toe ruzie, zoals iedere vader en zoon dat hebben, maar het was heus niets bijzonders.’
‘Hoe kwam Tom aan het geld voor een reis naar Amerika?’
‘Wat? Dat weet ik niet. Bij elkaar gespaard, zou ik denken.’
‘U zei net dat u Keith Rothwell in maart voor het laatst had gezien?’
‘Ja.’
‘Hebt u hem na die tijd nog gesproken?’
‘Nee.’
‘Gedroeg hij zich toen anders dan anders? Bezorgd? Zenuwachtig?’
‘Nee, niet dat ik me kan herinneren. Het was een heel gewone avond. Mary had eend met sinaasappelsaus gemaakt. Tom kwam heel even langs, superopgewonden over zijn reis. Alison bleef op haar kamer.’
‘Deed ze dat anders ook altijd?’
‘Alison is een lieve meid, maar een echte einzelgänger, heel erg op zichzelf. Dat heeft ze van haar vader. Ze zit ook altijd met haar neus in een boek.’
‘Waarover hebben jullie het die avond gehad?’
‘Och, dat weet ik niet meer, hoor. De gebruikelijke dingen. Politiek. Europa. De economie. Vakantieplannen.’

‘Wie waren er nog meer bij?’

‘Die avond waren wij er alleen maar.’

‘Meneer Rothwell heeft dus niets gezegd wat u zorgen baarde?’

‘Nee. Hij was heel stil.’

‘Stiller dan anders?’

‘Hij was altijd stil.’

‘Gesloten?’

Pratt draaide zijn stoel om en staarde door het raam naar de bovenverdieping van het victoriaanse buurtcentrum. Susan volgde zijn blik. Tot haar verbazing zag ze daar een aantal waterspuwers zitten die haar nog niet eerder waren opgevallen.

Toen Pratt verderging, keek hij Susan niet aan. Ze zag alleen zijn profiel. ‘Die indruk had ik wel altijd van hem, ja,’ zei hij. ‘Daarom zou ik hem ook niet zo snel een goede vriend van me durven noemen. Hij liet zich niet in de kaart kijken.’ Hij draaide zich weer terug om Susan aan te kijken en legde zijn handen met de palm omlaag op het bureau. ‘Ach, jaren geleden lieten we ons weleens helemaal gaan, dan zopen we ons klem en maakten we ons nergens druk over. We gingen ook weleens samen vissen. Na verloop van tijd hield Keith zich echter steeds meer in en nam hij afstand. Ik weet niet zo goed hoe ik het moet uitleggen. Het was vooral een gevoel. Keith was erg op zijn privacy gesteld... nou ja, dat zijn een heleboel mensen natuurlijk... Kijk, wat ik probeer te zeggen is dat ik gewoon geen flauw idee had waarvoor hij leefde.’

‘Was hij depressief? Dacht u...’

Pratt wapperde met zijn hand. ‘Nee. Nee, u begrijpt me verkeerd. Hij had geen zelfmoordneigingen. Zo bedoelde ik het niet.’

‘Kunt u proberen het uit te leggen?’

‘Ik zal het proberen. Het valt alleen niet mee. Ziet u, ik zou het ook moeilijk vinden om te vertellen waarvoor ik precies leef. Ik heb natuurlijk mijn vrouw en kinderen, mijn grote trots. Wanneer het kan, gaan we in het weekend graag zweefvliegen boven Semerwater. Ik verzamel antieke voorwerpen, ik ben gek op cricket en we gaan in onze vakanties graag naar nieuwe, onbekende plekken. Begrijpt u waar ik naartoe wil? Geen van die dingen is waarvoor ik echt leef, maar het maakt er wel allemaal deel van uit.’ Hij zette zijn bril af, wreef met de rug van zijn hand over zijn ogen en de brug van zijn neus, en zette hem toen weer op. ‘Ja, ik weet het, ik word nu wel erg filosofisch, maar ik had al gezegd dat het lastig was om uit te leggen.’

Susan glimlachte. ‘Ik luister anders nog steeds.’

‘Tja, dat zijn eigenlijk allemaal alleen maar dingen, hè? Bezittingen of activiteiten. Dingen die we doen, dingen waar we om geven. Daarachter zit

echter iets wat ze allemaal bindt en tot mijn leven maakt, tot wie ik ben en wat ik ben. Bij Keith wist je dat gewoon nooit. Hij was net een soort geheimschrift. Zo ben ik er bijvoorbeeld van overtuigd dat hij van zijn gezin hield, maar hij toonde dat nooit en sprak er ook zelden over. Ik weet niet wat hij nu echt belangrijk vond. Hij praatte bijvoorbeeld nooit over zijn hobby's. Ik zou niet weten wat hij in zijn vrije tijd deed. Het gaat veel dieper dan op je privacy gesteld zijn of gereserveerd zijn, het was alsof er een dimensie ontbrak, een man met een gat in het midden. Neemt u het me alstublieft niet kwalijk. Keith was een ontzettend aardige gozer. Hij zou nog geen vlieg kwaad doen. Je wist alleen nooit wat hem nou echt raakte, wat zijn grootste droom was. Kijk, de mijne is een villa in Portugal, maar een droom hoeft natuurlijk niet per se iets tastbaars te zijn. Ik weet het niet... misschien hield hij wel te veel van abstracte zaken.'

Hij zweeg, alsof hij zijn adem en zijn ideeën had opgebruikt. Susan wist niet zo goed wat ze moest opschrijven, maar koos uiteindelijk voor: 'Ontbrekende dimensie... interesses en zorgen ongrijpbaar.' Het volstond. Ze had een uitstekend geheugen voor gesprekken en als Banks het wilde weten, kon ze het meeste van wat Pratt had gezegd letterlijk herhalen.

'Laten we het even hebben over het werk van meneer Rothwell bij jullie firma. Kunt u me iets vertellen over zijn... stijl, zullen we maar zeggen, zijn werkwijze?'

'U wilt zeker weten of Keith een oplichter was, hè?'

Dat klopte inderdaad, ook al was dat niet de reden dat ze het vroeg. Je mocht een gegeven paard echter nooit in de bek kijken, dacht ze. Ze schonk hem een schuldbewuste glimlach. 'En, was hij dat ook?'

'Natuurlijk niet.'

'Och, kom nu toch, meneer Pratt. In uw werk balanceert iedereen vast en zeker weleens op het randje, of niet soms?'

'Dat vind ik een aanstootgevende opmerking, zeker voor iemand die bij de politie werkt.'

Susan ging er niet op in. 'Die zit,' zei ze. Pratt leek bijzonder met zichzelf ingenomen. Laat hem maar denken dat hij heeft gewonnen, dacht ze, dan vertelt hij het je zo meteen alsnog, al is het alleen maar om aan te tonen dat hij de macht heeft om dat te doen. Ze was er nog steeds van overtuigd dat hij haar niet alles vertelde. 'Nu even serieus, meneer Pratt,' vervolgde ze, 'ik ben hier niet alleen om een spelletje te spelen en elkaar beledigen naar het hoofd te slingeren. Ik hoef u vast niet te vertellen dat het een licht op zijn moord zou kunnen werpen als er iets ongebruikelijks was aan de werkwijze van meneer Rothwell.'

'Hm.' Pratt speelde met het restje cognac in zijn glas en goot het toen in één

teug naar binnen. Hij zette het glas in het bakje voor de uitgaande post, ongetwijfeld zodat de secretaresse het kon meenemen om het af te wassen. 'Ik blijf bij wat ik heb gezegd,' ging hij verder. 'Keith Rothwell heeft bij mijn weten nooit iets gedaan wat echt in strijd was met de wet. Zeker niet iets wat betrekking kan hebben op zijn dood.'

'Maar?'

Hij zuchtte. 'Nou ja, ik was zo-even niet helemaal eerlijk. Ik kan het u maar beter vertellen, denk ik. U komt er toch wel achter.'

Susan sloeg een bladzijde om. 'Ik luister,' zei ze.